

הרב חיים סבתו

על סוג אחד של השגה על דברי הרמב"ם המופיע בלחם משנה'

א. מבוא - הבעה בשיטת הרמב"ם

ב. שיטת ה'לחם משנה'

ג. דוגמאות לשיטת ה'לחם משנה'

א. מבוא - הבעה בשיטת הרמב"ם

ברצוני לעמוד על סוג השגה אחד על דברי הרמב"ם האופייני ללחם משנה. אמנים במקומות אחדים השיגו מפרשים אחרים אותה השגה, אבל במקרים מסוימים הוא היחיד המשיג אותה.

כבר עסכו בשאלת יחסו של הרמב"ם אל המשא ומתן התלמודי¹, וברצוננו כאן לעמוד רק על נושא אחד השיך לתחום רחב זה.

במקומות שיש שני מקורות תנאים: משניות, ברייתות, תוספות, או מדרשי הלכה, שאינם סותרים זה את זה מצד עצם, ולפי כלל ההלכה הרגילים שבידינו יש לפסוק כמותם, כמו סתמי משניות, או כלל פסיקה קבועים בין שני תנאים, וכך – דרכו של הרמב"ם במקרה רבים לפסוק את שני המקורות, אף אם מתוך המשא ומtan בסוגיות הגمراה, נובע שמקור אחד חולק על השני, כתוצאה מפרשנות מסוימת שניתנה לאחד מן המקורות, או מזיהויו שלו עם תנאי מסוים, או מתיירוץ קושיה עליו בדרך של אוקימטה לאותו מקור.

עיין במאמרו של הרב אביגדור נבנצל², שעמד על עיקרונו זה והביא לו דוגמאות, אם כי הדגיש שם, שאין הוא פוטר אותנו מלישב בכל מקום מדויק הרמב"ם דחה את היוצאה מסוגיות התלמוד.

* המאמר פורסם במקומו באנגלית: An objection of R. Abraham de Boton to Maimonides` methodology in "Mishneh Tora", Studies in a Rabbinic Family, the de Botons, Jerusalem 1998, שwon זו הירושי, ומובא כאן בעברית בשינויים.

¹ ראה יי לויינר, דרכי המחשבה ההלכתית של הרמב"ם, ירושלים תשכ"ה, עמ' 155 ואילך, ולעומת זאת מה שכותב הרב ב"ז בניקט בספריו: הרמב"ם ללא סטייה מן התלמוד, ירושלים תשמ"ה, שמו מעיד היטב על תוכנו.

² כתלנו, בטאון ישיבת הכותל, ב (תשלי"א), עמ' 40

על סוג אחד של השגה על דברי הרמב"ם המופיע בילחם משנה'

במקומות אחדים הקשו מפרשימים שונים קושיה זו, וטרחו לננות לישוב, מודיעו באותו המקום דחה הרמב"ם את סוגיות הגمراה מההלכה. כמובן, אנו עוסקים אך ורק במקרים בהם אין המקורות חולקים או סותרים מצד עצמן, והם ניתנים להתרפרש בפשטות כמסכימים זה לזה (וברוב המקורים אין שום קשר בין שני הנושאים), ורק כתוצאה מהדיון בסוגיה, מפרשנות מסוימת שנייתה לאחד מן המקורות, או מאוקימתה מסוימת שבה הסוגיה הקימה את המקור בעקבות קושיה, הפכו המקורות חולקים.

ברור שאי אפשר לומר שהרמב"ם התעלם מהמשא ומtan התלמודי, שהרי לעומת עשרות מקומות אלו, ישנס מאות מקומות בהם פסק הרמב"ם לפי המשא ומtan התלמודי. מאותה סיבה לא ניתן לטעון שהרמב"ם העדיף תלמיד את כללי הפסיקה על פני המשא ומtan בסוגיה, שהרי במקומות רבים רואים אנו את ההפק. וכן נראה לי לומר, שכאשר אומרת הגمراה אוקימתה במהלך המשא ומtan, אין כוונתה שהיא הכרחית. למשל, כשהגمراה מתרצת קושיה בלשון "הכא במאיע עסקין?", אין כוונתה להכריח העמדה זו במקור. לעומת זאת, שווים, שהיות שהעמدة כזאת אפשרית, אין להקשות ממקור זה, אבל אין הכרח להקם אותו המקור באותה העמدة. כשהגمراה מטמע מסויים מוליה מקור בשיטת תנאים אחת, השאלה היא, האם علينا לקבל את מה שנאמר בדרך המשא ומtan כפרשנות היחידה למקור (ואז ברור שאי אפשר לפ██וק את שני המקורות שהפכו לסתורים), או שעלינו להעדיף את כללי ההלכה הרגילים שחייבים לפ██וק את שני המקורות, ולטעון, שהסוגיה לא נתקונה לומר שהכרחי לפרש כך, אלא שזו אחת מן האפשרויות, וمبرיבות מסוימות היא מעוניינת בפירוש זה - כגון לדחות איזו קושיה על אמרורא, או להזות את אותו מקור עם תנאים, או כתוצאה מאילוץ אחר - ואין זה בדרך של משא ומtan. גם הסוגיה מודעת לכך שנitin לפреш באופן אחר את המקור, ולתרץ באופן אחר את הקושיה וצדומה. לפי זה אין אנו חייבים להתייחס תמיד אל מה שנאמר בסוגיה, לצורך אוקימתה מסוימת, כהכרח אלא **כאפשרות**, ואם לפ██וק ההלכות יש כללים פשוטים שמאלצים אותו לפ██וק את שני המקורות, הכללים גוררים על המשא ומtan ועליו לפ██וק אותם. ואם כן עליינו למצוא פירוש אחר תירוץ אחר לקושי שגרם להעמיד את המקורות כסותרים וצדומה.

ב. שיטת ה'לחם משנה'

ברצוני לציין, שרבי אברהם די בוטון בספרו 'לחם משנה' על משנה תורה, עומד על עניין זה לכל אורך פירושו, עד כמה שידי משגת לבחון. בכל מקום שהרמב"ם פ██וק הלכה ממשר תנאי, שמתוך סוגיות התלמוד, כתוצאה ממשא ומtan, נובע שהוא נכרך בחלוקתם ממשר אחר שעוסק בעניין אחר, בדק הלחם משנה' באופן קבוע ושיטתי מה פ██וק הרמב"ם בעניין השני; ואם גילה, כפי שאכן קורה לעיתים, שעל פי סוגיות התלמוד פ██קי הרמב"ם נראים כסותרים, הקשה עליו והניח אותו בצריך עיוון (אלא אם קדמוותו מפרשימים אחרים בקושיה, שאז לעיתים התעלם מהקושיה).

ברור שה'לחם משנה' לא קיבל את ההנחה שיש להעדיף את כללי ההלכה הרגילים, ושניתו להתעלם ממנה שנובע מפלפול הסוגיה בדרך משא ומתן, אלא סבר שחייבים לישב את הפסקים גם עם סוגיות התלמוד, אף אם נאמרה בדרך של משא ומתן.

הדבר בולט במיוחד כאשרנו משווים זאת למפרשים החשובים של משנה תורה: ה'מגיד משנה' וה'יכספ' משנה'. המפרש הנאמן של הרמב"ם, לא עמד על בעיה מסווג זה באף אחת מן הדוגמאות שבדקתי! וכשהקשה פעם אחת קושיה כזו, תירץ שהדינו בגמרה לא נאמר אלא "לרווחא דמיילטא"³, ומכיון שלא עולה על הדעת שהוא לא הבינו בכל הקושיות הללו, שרובן הן גלוויות, ברור שהוא לא ראה בהם קושיה בדברי הרמב"ם, אלא שיטה עקרונית, המעדיפה לסמוך על מימרות פשוטות גם אם במהלך הסוגיה נוצרת בעיה. ה'יכספ' משנה' לעיתים הקשה ולעתים התעלם.

נמצא שה'לחם משנה' ייחודי בעקביו בסוג זה של השגה לכל אורך פירושו על הרמב"ם, ומכאן שראה בכך עניין עקרוני.

ג. דוגמאות לשיטת ה'לחם משנה'

אביא כת עתים-עשרה דוגמאות להוכחת הטענה. הבאת דוגמאות רק מספרי הרמב"ם שיש עליהם פירוש 'לחם משנה':

1. בגמרה שבת צג, א מובאת מחלוקת רבינו שמעון ורבי יהודה בעניין שנים שעשו יהדי מלאכה בשבת. ואומרת שם הגمرا:

רבי שמעון סבר תלתא מיוטי כתיבי: "נפש תחטאת", "אחדת תחטאת",
"בעשותה תחטאת", חד למיוטי זה עוקר זהה מניה, חד למיוטי זה יכול זהה
יכול, חד למיוטי זה אין יכול זהה איינו יכול. ורבי יהודה: חד למיוטי זה
עוקר זהה מניה, חד למיוטי זה יכול זהה יכול, חד למיוטי יחיד שעשה
בחוראות בית דין. ורבי שמעון: יחיד שעשה בחוראות בית דין - חייב.

כתוצאה לכך שהגמרה נימקה את טעמו של רבינו שמעון בכך שיש לו שלושה מיוטטים בפסקוק, הוצריכה לומר, בדרך משא ומתן, שרבי יהודה משתמש באחד מן המיוטטים למעט ההלכה בנושא אחר ("יחיד שעשה בחוראות בית דין"). מותן כך שאלה הגمرا, מה夷ה רבי שמעון שחררי לא יותר לו מיוטט מיותר ללמידה דין זה? והשיבה, שרבי שמעון חולק על דין זה. ברור ממהלך הסוגיה, שמי שיפסוק בהלכות שבת לרבי יהודה, חייב לפסקוק שיחיד שעשה בחוראות בית דין פטור. מבחינה מהותית, מחלוקתם של רבינו שמעון ורבי יהודה בעניין "שנתיים שעשו אותה", אין הכרח לכך שייחלקו בעניין: "יחיד שעשה בחוראות בית דין", שהוא נושא אחר לחולוטין. רק מותן המשא ומתן של הסוגיה - הנימוק שנטנה לרבי שמעון,

³ עיין בדברינו لكمן דוגמא 12.

התירוץ שלה לשאלת מה יעשה רבי יהודה עם המיעוט המיוותר, הטענה שלה מנין רב שמעון לימד דין זה וההתשובה שלה לטענה - נוצר קשר בין שני הנושאים. הרי ייתכן פירוש אחר לדעת רבי שמעון, או תירוץ אחר לשאלת מה יעשה רבי יהודה עם המיעוט המיוותר, או תשובה אחרת לשאלת מה ישיב רבי שמעון על טענה זו, וכי באחד מלאו כדי לדחות את הקשר שיצרה הסוגיה. השאלה היא, אם להעדיף את כללי הפסיקה הרגילים, ולומר שם שנבע מן הסוגיה איינו הכרח עד כדי דחינת כללים פשוטים, או שסוף סוף כיון שהסוגיה, אף אם בדרך של קושיה ותירוץ, יקרה את הקשר, חייבם אנו להתחשב בו להלכה. הרמב"ם בהלכות שבת א, ט' פסק כרבי יהודה, ולמרות זאת פסק בהלכות שגנות יג, א, כרבי שמעון, וזאת על פי כללי ההלכה הרגילים, ובהתעלם ממהלך סוגיות התלמוד. הלחים משנה' בהלכות שבת ובhalcolot שגנות הקשה על הרמב"ם. הימגיד משנה' והיכס' משנה' לא הקשו דבר.

2. גמרא פסחים ל, ב :

אמר רב אסי: עיטה של מעשר שני - לדברי רבי מאיר פטורה מן החלה,
לדברי חכמים חייבת בחלה. מצה של מעשר שני - לדברי רבי מאיר אין אדם
יוצא בה ידי חובתו בפסח, לדברי חכמים אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.
הגמרה השוותה מסברא בין הדין של חלה לדין של מצה וממילא יקרה קשר הלכתי מחייב
בין שניהם.
הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה ו, ח פסק: "וכן יוצאים במצוות של מעשר שני בירושלים" כדעת
חכמים, ואילו בהלכות מעשר שני ג, יז פסק: "מעשר שני ממון גבוה הוא".
וכتب הימגיד משנה': שם: "זהלכתא כרבי מאיר", ולא הקשה כלל, אבל היכס' משנה'
והילחים משנה' בהלכות חמץ ומצה הקשו שעל פי סוגיות הגמara יש סתירה בפסקים.

3. משנה פסחים ו, ד :

חגיגה הייתה באהמן הצאן, מן הבקר, מן הכבשים ומן העיזים, מן הזכרים
וממן הנקבות, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד.

ובגמרה שם ע, א :

מתניתין דלא כבן תימא, דתניא: בן תימא אומר: חגיגה הבאה עם הפסח
הרי היא כפסח, ואיןנא נאכלת אלא ליום ולילה".

ושם :

אייבעיא فهو: לבן תימא נאכלת צלי או אין נאכלת צלי?... תא שמע: הלילה
זהו כולו צלי, ואמיר רב חסדא: זו דברי בן תימא.

הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה ח, ב פסק: "והלילה הזה כולו צלי", ולכארורה הקטוע הזה
במשנה הוא דוקא לשיטת בן תימא, שימושה את דין חגיגה הבאה עם הפסח לדין הפסח.

ואילו בהלכות קרבן פסח י, יג פסק הרמב"ם כמשנתנו: "חגיגת י"ד... נאכלת לשני ימים ולילה אחד", והרי הגمراה הקימה זאת: "דלא בגין תימא" שלדעתו דינה כפסח? ואילולי דברי הסוגיה אין סתירה ישירה בין שתי הסוגיות, מכיוון שייתכן לומר תירוץ אחר לדין: "היללה הזה כלו צליי", או שייתכן שגם לרבנן תיאכל צלי וכדומה. וכן הקשה הילחם משנה' בהלכות חמץ ומצה. גם כאן היכף משנה' והימגיד משנה' לא הקשו דבר.

4. משנה פסחים י, ט:

בירך ברכת הפסח פטר את של זבח, ושל זבח לא פטר את של פסח - דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר: לא זו פוטרת את זו, ולא זו פוטרת את זו.

ובגמרא שם קכא, א:

כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה, לדברי רבי עקיבא לא שפיכה בכלל זריקה ולא זריקה בכלל שפיכה.

הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה ח, ז פוסק: "ולא ברכת הפסח פוטרת של זבח ולא של זבח פוטרת של פסח", קרבי עקיבא. ואילו בהלכות פטולי המוקדשין ב, ב פוסק: "וכל הניתני בזריקה שנתנו בשפיכה יצא", קרבי ישמעאל. גם כאן, אילולי דברי הגمراה, אולי ניתן היה לפרש את מחלוקתם באופן אחר, שאינו קשור כלל לנושא של: "זריקה בכלל שפיכה". אכן לפי הנימוק שנתנה הגمراה לחלוקת בפסחים, נוצר קשר בין שתי ההלכות, ופסק הרמב"ם לא ייתכן על פי הסוגיה.

וכן הקשה הילחם משנה' בהלכות חמץ ומצה (ועיין באבן האזל ובחזון איש שם). גם כאן היכף משנה' והימגיד משנה' לא הקשו.

5. הגمراה פסחים כא, ב מביאה את מחלוקת חזקה ורבי אבחו בדיון איסורי הנאה, וכתבה הגمراה לדברי רבי אבחו:

כל מקום שנאמר: "לא תאכל", "לא תאכלו", "לא תאכלו", אחד איסור אכילה אחד איסור הנאה במשמעות עד שיפרט לכך כתוב כדרכ שפירט לך בבללה.

וכתבה הגمراה שם, שדבריו אלה הם לפי רבוי מאיר, אבל לפי רבוי יהודה: "דברים כתובם, לגר בנטינה ולנכרי במכוורת", ולפיו מקור הדין נלמד מהפסק: "לכלב תשליךונו אותו", ולימוד זה תלוי בשאלת אם חולין נשחטו בעזרה אסורים מן התורה או מדברי חכמים, עיין שם.

הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות ח, טו העתיק את דברי רבי אבחו, שהגمراה אמרה שהם לפי רבוי מאיר, ואילו בהלכות עבודת זרה י, ד פסק לרבי יהודה. וכן הקשה הילחם משנה' בהלכות מאכלות אסורות.

על סוג אחד של השגה על דברי הרמב"ם המופיע בילחן משנה'

6. הגمرا נגידין מב, א מביאה מימרא: "נגחו שור (=למי שחציו עבד וחציו בן חורי), יום של רבים - רבים. יום של עצמו - לעצמו". ושם בעמוד ב הקשו על מימרא זו מברייתא, והקימו את המימרא רק במקרה של "לא כליא קרנא", והסבירה הגمرا שם: "כגון שהיכחו על ידו וצמתה ושבה לחזור", ואוקימתא זו תיתכן רק לפי אבוי אבל לא לפי רבא הסובר במקרה כזה אין חייב לשלם נזק אלא שבת, ושבת לא שייך בשור שהזיק אלא באדם.

הרמב"ם בהלכות חובל ומזיק ד, יב פסק: "מי שחציו עבד וחציו בן חורי שביבשו אדם או ציערו או שנגחו שור וכיצד באלו אם ארעו זה ביום של רבים, ביום של עצמו לעצמו", ואילו שם ב, ב פסק: "היכחו על ידו וצמתה, וסופה לחזור... משלם ארבעה: צער וריפוי ושבת וbosht", ולא הזכיר "נזק", ובורור שפסק הרבה.

גם כאן אין סתירה גלויה בין שני הפסקים, אלא שהיא נוצרה כתוצאה מהתירוץ של הגمرا על הקושיה מן הברייתא והאוקימתא. אבל תיתכן תירוץ אחר לקושיה, ואז ניתן לפסק את שני הפסקים, והשאלה היא האם העובדה שהגمرا הקימה אוקימתא מסוימת כדי לתרץ את קושייתה מכך את פסק ההלכה.

וכן הקשה הילחם משנה' שם ד, יב, ועיין עוד ילחם משנה' הלכות יסודי התורה ו.ו.

7. הגمرا בבא קמא פו, א מביאה ברייתא: "נתכוון לביש את הקטו ובישי את הגדל נוינו לגדל דמי בשתו של קטן". ואמרו בגمرا שם, שברייתא זו אינה מתאימה לדעת רב שמעון שסובר שהמתכוון לביש את זה ובישי את זה פטור. ופירש רש"י שם: "מדשמעין ליה לרבי שמעון גבי קטלא: נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור, הכל נמי לא שנא".

הרמב"ם בהלכות חובל ומזיק א, יד פסק: "המתכוון לביש את הקטו ובישי את הגדל נוינו לגדל דמי בשתו של קטן", כמו הברייתא, ואילו בהלכות רוצח ושמירת נפש ד, א פסק: "המתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור מミות בית דין ומון התשלומיין ומון הגלות". גם כאן אין סתירה גלויה בין שני הפסקים מפני שייתכן שיש חילוק בין דין בוושת דין מיתה, אלא שלפי סוגיות הגمرا דין בוושת דין מיתה בעניין זה.

וכן הקשה הילחם משנה'. גם כאן הוא היחיד שהקשה קושיה זו.

8. גمرا מנוחות צח, ב ביחס לשולchnoot שבמתקדש שלמה:

תנו רבנן: מזרח ומערב היו מונחים - דברי רב, רב אלעזר ברבי שמעון אומר: צפון ודרומ. מי טעמא דרב? גמר ממונורה מה מנורה מזרח ומערב אףени נמי מזרח ומערב... ור' אלעזר בר' שמעון ליגמר ממונורה! אמר לך: מנורה גופה צפון ודרומ הויה מנוחה.

הרמב"ם בהלכות תמיידין ומוספין ה, ד פוסק כרבי שומרה ומערב היו מונחים, ואילו בהלכות בית הבחירה ג, יב פסק שהמנורה הייתה מנוחת צפון ודרומ, כדעת רב אלעזר ברבי שמעון, מה שנראה כסותר על פי סוגיות הגمرا.

עיין בתשובות הנודע ביהודה (מהדורה תניינא, אורח חיים סימן קכט) שהקשה סתירה זו וכותב: "ובאמת תהה אני על כל נושא כי הראב"ם שלא הרגישו בזה". ואמנם הילחם משנה' לא

הקשה כן בהלכות בית הבחירה, אבל נעלם מנו הגאון הנודע ביהדות שהילחט משנה' העיר על כך בהלכות תמידין ומוספין.

9. גمرا כרויות ג, ב:

תנו רבנן: "יין ושכר אל תשת וכו'" - רבבי יהודה אומר: "יין" - אין לי אלא יין, שאר משכרים מנין? תלמוד לומר: "ושכר". אם כן מה תלמוד לומר: "יין"? על היין במיטה, ועל שאר משקין באזורה. רבבי אלעזר אומר: "יין אל תשת ושכר", אל תשתחו בדרך שכרכתו, הא אם הפסיק או נתן לתוכו מים כל שהוא - פטור... כמו אוזלא הא דתניא אכל דבילה קעילתית ושתה דבש או חלב ונכנס למקדש ושימש לוקה? כמוון? כרבבי יהודה.

הרמב"ם בהלכות נשיאת כפים טו, ד פסק כרבי אלעזר: "שתה רבעית יין בשתי פעמים או שנתנו לתוכה מעט מים מותר". ואילו בהלכות ביתא מקדש א, ב פסק: "ואם נכנס ועבד והוא שיכור משאר המשכרים אפילו מן החלב או מן הדבילה הרי זה לוקה ועובדתו כשרה", וזה לפyi רבבי יהודה.

וכן הקשה הילחט משנה' בהלכות נשיאת כפים, והיכסף משנה' זו בזה בהלכות ביתא מקדש א, א.

10. משנהקידושים ב, א:

האומר לאשה התקדשי לי בתמורה זו, התקדשי לי בזו - אם יש באחת מהן שווה פרוטה מקודשת.

ואומרת על כך הגمرا (שם מו, א):

מאן תנא "התקדשי התקדשי"? אמר רבבה: רבבי שמעון היה دائم (=במסכת שביעות): "עד שיאמר: שבועה לכל אחד ואחד".

הרמב"ם בהלכות אישות ה, כו פוסק כרבי שמעון:

האומר לאשה התקדשי לי בתמורה זו, התקדשי לי בזו, התקדשי לי בזו - אם יש באחת מהן שווה פרוטה הרי זו מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת אלא מספק שמא תשווה תמורה אחת פרוטה במדינה אחרת.

ואילו בהלכות שביעות ז, י פסק הרמב"ם שלא כרבבי שמעון.

היכסף משנה' והילחט משנה' בהלכות אישות הקשו קושיה זו. הימגיד משנה' כדרכו לא העיר ולא כלום.

11. גمرا מנחות פד, א:

עומר ושתי הלחים מארץ אין, מחוץ הארץ לא, כמוון? דלא כי האי תנא, דתניא: ר' יוסי בר רבבי יהודה אומר: עומר בא מחוץ הארץ, ומה אני מקיים

על סוג אחד של השגה על דברי הרמב"ם המופיע בילחם משנה⁴

"כי תבואו אל הארץ"? שלא נתחייבו בעומר קודם שנכנסו לארץ, וקסבר :
חדש בחוצה לארץ דאוריתא היא.

הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין ז, ה פסק : "אין מביאן מנהה זו אלא מארץ ישראל...",
ואילו בהלכות מאכלות אסורות י, ב פסק, שחדש מן התורה בין הארץ בין בחוץ לארץ. לפי
דברי הגמרא במנחות, הפסיקים הללו סותרים.
וכן הקשה הילחם משנה בהלכות תמידין ומוספין. גם כאן רק הוא הקשה את הקושיה.

12. ולבסוף ברצוני להביא דוגמה מעניינת שבה הימגיד משנה' כן הקשה, שלא כדרךו,
ולהראות מה תירץ⁴. הגמרא במסכת פסחים כב, א מביאה את המחלוקת בין רבי יהודה
ורבי שמעון, האם גיד הנsha אסורה בהנאה, וכותבת שם שמי שסובר שי" אין בגידין בנוטן
טעם", אוסר גיד הנsha בהנאה.
הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות ח, יד פסק : "גיד הנsha מותר בהנאה", ואילו שם טו, יז
פסק : "שאיון בגידין בנוטן טעם". והקשה כן הימגיד משנה' בהלכות מאכלות אסורות ח, יד,
ותירץ :

כבר תירץ הרמב"ן ז"ל דלרווחא דמילתא איתמר ההיא סוגיא, אבל למסקנא
גיד הנsha מותר בהנאה אפילו תימצى לומר "אין בגידין בנוטן טעם", דלאו
הא בהא תלייא. זהה דעת רבנו.

דומני שדי בדוגמאות אלו להוכיח את טענותינו, שיטתה היא ברמב"ם, ושה' מגיד משנה' לא
ראה בזה בעיה, ואילו הילחם משנה' סירב להניח שייתכן עיקרון כזה של פסק, שלא יתאפשר
עם מהלך הסוגיה, ותמיד ראה בכך עילה לקושיה על הרמב"ם, אף שבודאי הבחן שסוג זה
של קושיה חוזר ונשנה פעמים רבות.

⁴ כאן הילחם משנה' לא הקשה, כיון שהענין נידון כבר בימגיד משנה', ראה לעיל פרק ב.